

– *De eneste utskjellingsbrev og trusler jeg får i den svenske EU-debatten, er fra nordmenn bosatt i Sverige. Hvis jeg ikke holder kjeften min, sier de, skal de gå ut og fortelle hvorfor jeg er for EU. At tyskertøsens datter er tyskvennlig . . .*

Ja- usmin

107802

ELISABETH HOLTE
PRESSENS BILD (foto)

Den svenske ja-sidens «lokomotiv» er hun blitt kalt, forfatteren, debattanten, ildsjelen og tibarnsmoren Marit Paulsen, som i disse dager drar en langt større del av EU-lasset enn de beslipse, finslipte menn. Og sjelden er man så nært innpå det grå, nesten militant uskjønne hverdagslivet som når man sitter overfor denne «kärningen», som hun kaller seg selv.

Mange gråtoner har det vært siden hun begynte livet i november 1939 i en drosje ved Youngstorget i Oslo og vokste opp i Rørvik nordpå, der faren døde i en rallarulykke og moren jobbet i tyskernes kantine og snart fikk seg tysk offiserskjæreste. De eldste barna gikk i Hitlers tjeneste, enten ved fronten eller i arbeidet med sorteringen av polske barn i ariske og ikke-ariske. Slikt får småbarn merke, og derfor fikk lille Marit en drabelig omgang av en «patriotisk» norsk dame da hun som glad seksåring hadde kledd seg i sin fineste stas 17. mai 1945.

– Når du spør meg hvilke følelser jeg har for Norge i dag, svarer jeg at jeg rent og ekte elsker mange av menneskene hjemme i Rørvik, der jeg ofte var på besøk mens min stefar lå på sykehjemmet. Men samtidig viser brevene og telefonene jeg får nå i EU-kampen, at Norge ikke glemmer. Den norske nasjonalismen er litt voldsom. Så jeg er glad Norge er et magert land med en liten befolkning. Du skal ikke stikke under stolen at totalitære holdninger kanskje ikke ligger så langt unna entusiasmen . . .

«Du er så stygg»

– Du som er så jævla stygg å se på, må bli flink, for ellers får du deg aldri noen mann! lød morens hilsen med på veien. Og noen skjønnhet har Marit Paulsen aldri vært. Sminke prøvde hun én gang, med dårlig resultat, synes hun selv. Så ansiktet er i dag like usminket som ordene hun bruker.

Også i dag koketterer hun uoppfordret med at «jaggu er det bra man ikke bryr seg om hvordan man ser ut». For i morges var hun så trett at hun ikke orket å ta en dusj eller gre seg engang. Helst vil hun fremstå som en avseksualisert, arg kjerring som gubbene lytter til, sier hun.

Det klarer hun – med den forskjell at det langt fra bare er gubbene som lytter. Marit Paulsen snakker om EU så folk forstår det. Og når hun sitter der og snakker om alt dette som oppstår henne så sterkt, er hun fascinerende, intelligent – og etterhvert nesten pen . . .

– Den eneste måten vi vanlige mennesker – vi middelmådigheter, sier hun, – kan få muligheter i våre liv, er at Makten setter seg til forhandlingsbordet og arbeider seg frem til kompromisser istedenfor å begi seg ut på eventyr og ta til vold.

– Maastricht-avtalen er i dag en mengde tåkete drømmer og visjoner som er relativt urealistiske, og som det antagelig tar 200 år å nå frem til. Men

JORDNÆR JA-DRONNING: – Hadde vi ikke måttet selge kuene fordi Sture ble syk, hadde jeg Andersson.

livet er en uendelighet av skilleveier der du gjør små valg, som hver for seg kan få store konsekvenser. Vi må ha en visjon, en stjerne å gå etter når vi står ved disse veikryssene. Det er det som er Maastricht, sier hun, og snakker om hvor små bokstaver hun føler det er på hennes egen visjon.

Ingen perleport

– Jeg sier ikke at EU er noen perleport, at vi klarer å løse alle problemene. Jeg ser alle anstøtsstenene og alle konfliktene, men vet også at demokratiet forutsetter kompromiss, og at ikke noe parti, ingen idé kan få helt rett. I dagens Europa er ingen av de store politiske kraftretningene – hverken sosialdemokratene eller kristeligdemokratene – superliberalister, men derimot velferdspartier som setter rammer, lager spilleregler og er avhengige av sine hjemlige opinjoner.

Selv om hun ikke orket å gre seg i morges, har hun orket det meste ellers siden hun som 21-åring – etter et ekteskap som 17-åring med tuberkuløs

mann og to astma/eksem-barn – flyttet til Sverige fordi «brorsan» var der og hadde jobb og et sted å bo.

To ganger fikk livet en knekk og en ny retning. Første gang var da hun ødela ryggen på valsefabrikken og måtte lage seg et nytt liv på folkehøgskolen. Der traff hun smeden Sture Andersson fra Dalarna, like taus som «kärningen» er ordrik.

Den vonde oppveksten – med tysker skyggen, julingen, mormorens døde, svarte huggorm i et glass på kjøkkenbenken, fostermorens skremslar om tusser og troll og årene på fabrikkben ble etterhvert brutalt ærlige selvbiografiske bøker som «Du människa» i 1972 og ikke minst kritikerroste «Lit Ida» fra 1979, som også så mange nå menn har lest og sett på film.

I husbil til Europa

Neste gang livet knakk på midter var da Sture i 1989 ble alvorlig allert syk av støv og fjøs. De måtte gi opp ene og selve gårdsdriften i Dalarna, Marit – med syk mann, totalt skeis

sidens kede ansikt

Ikanskje hørt til på nei-siden, sier Marit Paulsen. Her hjemme på gårdsjøkøkkenet i Yttermalung i Dalarna sammen med ektemannen Sture

økonomi, tiegne og foster-barn, ingen fremtid og normalt uten tårer – gråt bittert over å måtte gi opp kuene, som var blant de ti fineste besetningene i Sverige. Med dem forsvant tryggheten de og melken deres ga.

Men istedenfor å betale ned gjelden sin på innpå én million kroner, realiserte de to sin pensjonistdrøm i forkant, kjøpte hustål, nye fotoapparater til Sture og dro i husbil ut i Europa i flere år for å lagereportasjer. Den gang var det ikke EUdet gjaldt, men en ny start og en ny selvtillit i deres eget liv.

Resultatet ble bøker, utallige debattartikler og like mange kamper i kompromissløs «jeg er kun min egen»-ånd. Hun skrev reportasjer i infiltratorisk Günter Wallraff-ånd for bondebladet Land om den umenneskelige dyreproduksjonen ute i Europa.

I dag er Marit Paulsen sikker på at EU er veienå gå, og at svensk landbruks storesjanse er å konkurrere miljøriktig og disk, med mer menneskelige oppdretts- og slaktemetoder.

– Ute i Europa stanger de hodet i vegg i sin forferdelige dyreproduksjon. Nå oppdager de at anstendighet mot dyrene er god økonomi, at det er mer lønnsomt å bygge opp systemet etter grisens behov enn «att droga grissjåveln og stappe honom inn i människans system», som hun sier det på sin direkte måte.

Anderssons Jord & Ord

Vel et år har hun jobbet med EU, og nå de siste syv intense ukene har hun forlatt sin og Stures gule, gamle «trekåk» omgitt av røde uthus og brevpa-piret med Anderssons Jord- & Ord-bruk hjemme i Dalarna. Nå går det i EU døgnet rundt. Med en liten dames-nus under overleppen er Marit Eli Andersson – kjent som Marit Paulsen og som fyller 55 år elleve dager etter Sveriges folkeavstemning – beviset på at svensk EU-medlemskap langt fra bare er et eliteprosjekt.

Ja til Europa arbeider hun gratis for. – Men derimot tar jeg noe helvetes bra

betalt for halleluja-møtene jeg stiller opp på for større bedrifter og organisasjoner. I Robin Hood-bransjen er jeg tøff, sier hun.

– Hvordan vet du at de store finans-kreftene ikke utnytter deg som sitt menneskelige ansikt i EU-debatten? – Til det har jeg betalt frihetens pris for lenge. Prøver de å få meg til å gjøre noe jeg ikke selv vil, ser jeg rolig på dem og spør om de vil jeg skal reise hjem. Jeg som snakker så vakkert om kompromisser, gjør bare det jeg selv vil.

– Hadde vi ikke måttet selge kuene våre den gang og kommet oss ut i Europa, hadde jeg vel ikke sittet her. Skal vi se saklig på det, hadde jeg nok hørt til på nei-siden. Da hadde jeg sittet her hjemme i Sverige og skullet ta stilling til EU gjennom den svenske debatten med dens menn i dress og slips, som hadde satt filter på informasjonen jeg hadde fått. Nå vet jeg hva Europa og menneskene der ute er, at de har samme drømmer og visjoner for seg selv og barna sine som vi har, sier hun.